

Arbeiderpartiet

Vekstplan for **Møre og Romsdal**

Innledning

Arbeiderpartiet har store ambisjoner for norsk næringsliv. Innen 2030 skal eksporten i fastlandsindustrien økes med 50 prosent samtidig som at utslippene skal kuttes kraftig. Det krever økt statlig satsing og tilrettelegging – noe som gir store muligheter for Møre og Romsdal.

Møre og Romsdal er landets fremste eksportfylke. Ingen andre steder skapes det så store eksportverdier per sysselsatt. Fylket har sterke tradisjoner for gründervirksomhet. Utnytter vi mulighetene godt, kan vi skape mange nye arbeidsplasser, og legge til rette for at det er godt å bo i hele fylket også i fremtiden.

De siste åtte årene har Norges handelsoverskudd med utlandet falt med over 400 milliarder kroner. Den desidert viktigste eksportnæringen i dag er petroleumsnæringen. De neste årene skal vi utvikle olje og gassnæringen, og sikre arbeidsplassene gjennom store grønne omstillinger. De neste årene må vi derfor bruke den kompetansen vi har bygget gjennom fem tiår på norsk sokkel til å skape nye næringsmuligheter. Ilandføringsanleggene i Møre og Romsdal kan begge kan bli viktige for blant annet avkarbonisering (CCS) av gass fra sokkelen.

Noen bransjer har det tøft i korona-tida, blant annet maritimt sektor, hotell- og restaurant, og deler av reiselivet. Her må vi sette

inn kraftfulle tiltak inntil konjunktorene snur. Andre steder, som i Sunndal og på Smøla, går det godt og arbeidsledigheten er lav. Her er det viktig å utdanne nok kvalifisert arbeidskrafta, og bidra slik at kommunene kan tilby arealer til næring og boliger, og gode velferdsordninger.

Økte internasjonale klimakrav gir oss utfordringer. Men der noen bare ser problem, ser Arbeiderpartiet muligheter. I Møre og Romsdal finnes noen av de sterkeste maritime verdikjedene i hele verden. Det er blant annet på skuldrene av denne industrien at vi skal skape fremtidas bærekraftige samfunn. For å kutte utslippene trenger verden mer havvind, hydrogen og ren industri. Møre og Romsdal er fantastisk godt posisjonert for å gripe disse mulighetene. Gjennom målrettede satsinger skal vi legge til rette for at det kan skapes nye bedrifter og mange nye arbeidsplasser på alle disse områdene. Sammen kan vi bygge landet inn i en ny tid.

Møre og Romsdal har alle forutsetninger for å lykkes i å beholde en sterk lederrolle innen fremtidens næringsliv. Da trengs en aktiv næringspolitikk der staten, arbeidstakerne og næringslivet finner sammen om tiltakene som kan utløse vekst i hele fylket. Arbeiderpartiet tror på et partnerskap mellom det private og det offentlige. Et eksempel er Prodtex Industri i Vanylven, der tett

samarbeid har bidratt til god næringsutvikling. Vi skal bruke statlig kapital til å utløse private investeringer, gjøre det enklere å ta i bruk det statlige støtteapparatet for bedrifter og bidra til aktiv næringspolitikk i kommunene, blant annet via næringsfond. I tillegg skal vi ha gode og stabile rammebetingelser, og stå oppreist for EØS-avtalen, som er viktig for store deler av vårt næringsliv.

Vekstplanen for Møre og Romsdal synliggjør våre hovedsatsinger. Vår ambisjon er å bidra til at det skapes mange nye arbeidsplasser og muligheter i fylket vårt de neste fire årene.

1. Styrke maritime verdikjeder

Møre og Romsdal har verdensledende miljøer på maritim verdiskaping. Samtidig ser vi at deler av verdikjedene har utfordringer knyttet til koronakrisa, blant annet de større nybyggingsverftene. Arbeiderpartiet vil sørge for raske omstillingstiltak for å ta vare på kompetanse og arbeidsplasser, og deretter sørge for rammebetingelser som styrker de maritime næringene i Møre og Romsdal i årene som kommer.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Gjøre Norge til verdens ledende havnasjon.
- Utforme tilbud som bedre legger til rette for aktivitet ved norske verft.
- For å støtte verft og industri som underlegges nye internasjonale krav, vil vi fremskynde offentlige innkjøp av utslippsfrie fartøy.
- Få på plass en statlig grønn omstillingspakke for skip, som kan styrke verftene i den internasjonale konkurransen.
- At staten setter fylkeskommunen økonomisk i stand til å fortsette utskiftingen av ferjer og hurtigbåter til miljøvennlige alternativ, med sikte på at oppdragene kommer industrien til gode.
- Øke forskning, utvikling og innovasjon innen autonomi, nye løsninger og effektive logistikksystemer i maritim transport.
- Øke bevilgningene til miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger samt innføre en toppfinansieringsordning for offshoreflåten.
- Sørge for at gryteklare prosjekt innenfor offentlig eide skip blir satt i gang så raskt som mulig.
- Sikre god og bærekraftig næringsutvikling i havrommet, blant annet på Nordmørskysten.

2 ● Styrke den norske fagarbeideren

Verdiskapinga i Møre og Romsdal bygger på hardt arbeid og stolte tradisjoner fra den norske fagarbeideren. Møre og Romsdal har blant annet store behov for snekkere og tømrere, betongarbeidere og helsefagarbeidere og sykepleiere.

Fagarbeidere er helt nødvendige for å møte framtidens utfordringer i privat og offentlig sektor. I fylket vårt har vi dobbelt så mange industriarbeidsplasser som gjennomsnittsfylket. Arbeiderpartiet vil verne om lønns- og arbeidsvilkåra til ansatte i fylket, og samarbeide tett med næringslivet for å utdanne flere fagfolk. Kvalifisering og utdanning er nøkkelen. Arbeiderpartiet vil styrke fagarbeideren, begrense innleie og motarbeide sosial dumping i Møre og Romsdal. Vi må også styrke mulighetene for fagskoleutdanning og høyere utdanning i fylket og satse på desentralisert høyere utdanning.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Bygge et sterkt Campus Kristiansund (også med mål om en desentralisert lærerutdanning).
- Innføre en læreplassgaranti gjennom forpliktende samarbeid med arbeidslivet – for å sammen utdanne fagarbeiderne Møre og Romsdal har behov for og læreplass til.
- Styrke kravene til å bruke lærebedrifter i offentlige anbud og innkjøp for å gjøre det mer attraktivt å være lærebedrift.
- Satse på mer praktisk læring i grunnskolen, ved å blant annet legge til rette for at ungdomsskoler skal ha verksteder, sløydsaler og andre rom for praktisk læring.
- Investere i utstyr i yrkesfagopplæringen for at elevene skal lære med oppdatert og relevant utstyr og teknologi.
- Møte etterspørselen etter nye sjøfolk, blant annet i Herøy.
- Skape 1000 nye fagskoleplasser hvert år i fem år nasjonalt, og sørge for at en vesentlig andel av disse kan dekke etterspørsel i næringslivet i Møre og Romsdal .
- Styrke innhold og undervisningskompetansen på fagskolene.
- Gjennomføre prosjektet «Den norske fagarbeideren» i Møre og Romsdal fylkeskommune, for å styrke andelen fast ansatte fagarbeidere i maritime næringer.
- Hele faste stillinger skal være regelen, deltidskrisa må bekjempes, og vi vil begrense innleie slik at det kun tillates ved vikariater eller kritesituasjoner.
- Stimulere til økt organisasjonsgrad for arbeidstakere og arbeidsgivere.
- Utarbeide seriøsitetskrav for alle offentlige anskaffelser.
- Øke strafferammen for grove brudd på arbeidslivsregler.
- Fremme retten til heltid i offentlig og privat sektor.

3 • Skape en industriell verdikjede for hydrogen

Produksjon, distribusjon og bruk av hydrogen representerer betydelige næringsmuligheter for Møre og Romsdal. Hydrogen vil være en viktig energibærer i fremtidens transportløsninger. Norske verft er allerede i gang med å bygge hydrogenfartøyer som i fremtiden kan bli eksportert til andre land. Tilgang til billig og ren kraft gjør det interessant å videreutvikle produksjon av grønn hydrogen i Norge, samtidig som naturgassen kan gjøre oss til et foregangsland innen blått hydrogen. Her kan både Tjeldbergodden (Aure) og Nyhamna (Aukra) spille nøkkelroller. Det ligger også svært godt til rette for produksjon av hydrogen andre steder i fylket. Sentrale deler av industrien kan erstatte fossilt brennstoff med hydrogen.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Fastsette mål om at Norge skal produsere 400 000 tonn ren hydrogen årlig innen 2030.
- Ta initiativ til industrielle partnerskap innen hydrogen med EU og land som Tyskland blant annet ved å gjennomføre en skattereform slik at det blir mer attraktivt å investere i klimavennlige næringer som hydrogen.
- Vurdere å etablere et eget statlig hydrogenselskap, og bruke eierskapet i Statkraft til å gjennomføre en industriell utvikling av grønn hydrogen.
- Utnytte handlingsrommet i EØS-avtalen til å legge til rette for økt offentlig etterspørsel etter norsk lav- og nullutslippsteknologi.

4 • Utvikle mineralnæringen

Norge har betydelige mineralressurser på land og til havs. I Møre og Romsdal finnes det betydelige mineralressurser som kan skape mange arbeidsplasser. Økt internasjonal etterspørsel etter mineraler og metaller gjør at næringen kan bli et nytt eksporteventyr for Norge. Utviklingen av mineralnæringen krever imidlertid god lokal forankring og bærekraftig forvaltning av havområdene både på Nordmøre og i resten av fylket.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Korte ned konsesjonsbehandlingstiden.
- Bedre tilgangen på langsiktig kapital der dette kan utløse lønnsomme prosjekter.
- Øke kartleggingen av mineralressurser.
- Vurdere etablering av et hel- eller deleid statlig mineralselskap som kan bidra til langsiktig og bærekraftig utvikling av næringen.
- Vektlegge lokal forankring ved etablering av nye prosjekter og redusere avfallet fra gruver gjennom strengere krav til ressursutnyttelse og tilbakefylling.

5 • Skape nye muligheter for kraftkrevende industri

Møre og Romsdal har hatt kraftkrevende industri siden utbyggingen av de store vannkraftverkene, og smelteverket i Sunndal startet produksjonen allerede i 1954. I dag er Hydro Sunndal Europas største og mest moderne anlegg for produksjon av primæraluminium. Arbeiderpartiet ønsker en aktiv næringspolitikk der staten bruker sine verktøy til å legge til rette for videreutvikling og nyetableringer av kraftkrevende industri i Møre og Romsdal.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Sikre at tariffmodellene for kraft ivaretar norsk industri på en bedre måte, og at rimelig og ren norsk kraft gjør det attraktivt å drive og etablere ny kraftforedlende industri i Norge.
- Inngå gjensidig forpliktende klimapartnerskap med særlig utsatte bedrifter, der fellesskapet bidrar med støtte til omlegging og teknologiskifte til lavutslippsløsninger.
- Videreføre CO2-kompensasjonsordningen for å sikre at bærekraftig industri ikke flytter ut av Norge.
- Bruke eierskapet i Statkraft til å skape en industriell utvikler innen grønn hydrogen- og batterivirksomhet, som trekker med seg norsk leverandørindustri til utlandet.
- Legge frem en samlet plan for utbygging av fornybar kraft og infrastruktur.

Sunndalsøra 1923

6 • Re-starte reiseliv og opplevelser

Møre og Romsdal har hatt en sterkt voksende turistnæring de siste årene. Vi er et unikt fylke, med enestående naturopplevelser. Da pandemien traff Norge, stoppet imidlertid hele denne næringen opp. Krisetiltakene har i for liten grad vært rettet inn mot reiselivsbedrifter, og særlig små bedrifter innen overnatting, servering og opplevelser har fått lite støtte. Det er avgjørende at vi sikrer krisehjelp til også de økonomiske konsekvensene av pandemien er over, slik at vi legger til rette for ny vekst når det er mulig å reise igjen.

Det rike kulturlivet i Møre og Romsdal, gir også store muligheter for verdiskaping. Møre og Romsdal har også sterke tradisjoner for møbelproduksjon, som i Sykkylven og i Stordal i Fjord kommune, som vi må bygge videre

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Stille opp med målrettede og langsiktige tiltak for reiselivet til også de økonomiske konsekvensene av pandemien er bekjempet.
- Utarbeide en egen næringsstrategi for reiselivet der bærekraftig utvikling, helårige arbeidsplasser og verdiskaping er i fokus.
- Sikre lokal verdiskaping og god infrastruktur ved å legge til rette for at kommuner kan innføre besøksbidrag.
- Arbeide for ordninger som hjelper markedsføringen og videreutviklingen av fylkets særegne naturkvaliteter, og verdiskaping knyttet til denne.
- Styrke Innovasjon Norges reiselivssatsing, med vekt på reise-livsutvikling og norgesreklame, i samråd med næringen selv.
- Bidra til tilskuddsmodeller som legger bedre til rette for turisme gjennom hele året – også utenom de mest attraktive sesongene – for å sikre grunnlaget for flere helårige arbeidsplasser innen næringen.

7 • Videreutvikle landbruket, havbruket og næringsmiddelindustrien

Møre og Romsdal er et matfylke. Vi har en stor landbruksnæring, store oppdrettsanlegg og viktige bedrifter innen næringsmiddelindustrien. Denne verdikjeden må videreføres, og vi må legge bedre til rette for at det kan produseres og foredles mer i hele Møre og Romsdal. Næringsmiddelindustrien er Norges største fastlandsindustri, og må sikres stabile og gode rammevilkår.

Møre og Romsdal er matfylket, og vi skal videreutvikle lokal matproduksjon og næringsmiddelindustrien. Stranda er et godt eksempel på hvor sterk verdiskapinga er fra matfylket. Dagens sterke maktkonsentrasjon i dagligvarebransjen rammer norske forbrukere og primærprodusentene. Det må sikres en bedre maktbalanse i verdikjeden for mat. Vi må støtte opp under dem som skaper nye verdikjeder i havrommet, som Tango Seaweed i Herøy.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Redusere inntektsgapet mellom de som jobber i jordbruket og andre i samfunnet.
- Sikre et sterkt importvern og bruke prosenttoll der det er gunstig.
- Øke selvforsyningsgraden til 50 prosent korrigert for import av fôr i Norge.
- Ivareta et sterkt jordvern og støtte ordninger for nydyrking, grøfting og jordflytting som over tid gir et nullregnskap i omdisponering av matjord.
- Sikre stabile og forutsigbare inntekter til kommuner som stiller areal til disposisjon for oppdrett.
- Stimulere til innovasjon og bruk av ny teknologi i oppdrettsnæringen gjennom et marint verdiskapingsprogram.

- Utvikle et eget konsesjonsregime for oppdrett til havs med strenge krav til bærekraft og sameksistens mellom ulike næringer.
- Legge bedre til rette for lokal foredling av fisk i fylket.
- Legge vekt på at landbasert oppdrettsvirksomhet skal bidra til lokal verdiskaping.
- Bygge videre på samvirkemodellen med Tine, Nortura og Felleskjøpet og andre produsent-eide samvirkebedrifter som grunnlag for en desentralisert næringsmiddelindustri og landbruk over hele landet.
- Gjennomgå rammebetingelsene for næringsmiddelindustrien, inkludert bryggerinæringen, for å sikre videre utvikling av næringen.
- Øke satsingen på lokalmat og lokal matforedling, gjennom et mer fleksibelt regelverk og bedre støtteordninger.

8 • Bygge en industriell verdikjede for havvind

Leverandørindustrien har over flere tiår bygget opp industriell kompetanse på installasjoner på sokkelen. Denne kompetansen og geografisk nærhet til viktige utviklingsområder gir Møre og Romsdal betydelige konkurransefortrinn i en raskt voksende internasjonal verdikjede for havvind. Vertikalservice i Volda er et godt eksempel. Skal vi gripe disse mulighetene må vi få fortgang i utviklingen av sentrale rammebetingelser, og se elektrifiseringen av sokkelen i sammenheng med utviklingen av havvindproduksjon. Arbeiderpartiet vil aktivt bruke reguleringer, norsk kompetanse, eksportfremme og kapital til å fremme utviklingen av en norsk verdikjede for havvind.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Få fortgang i utlysningen av nye konsesjonsområder for havvind.
- Sørge for at spørsmål om finansiering, tilknytning og regulering av havnettet avklares raskt.
- Gjennomføre en skattereform slik at det blir mer attraktivt å investere i klimavennlige næringer som havvind.
- Utarbeide en ambisiøs nasjonal strategi for bunnfast og flytende havvind som blant annet inkluderer satsing på norsk leverandørindustri.
- Etablere et program for sameksistens som sikrer lokal forankring i utviklingen av havvindprosjekter, og at hensynene til andre næringer, som fiskerinæringen, ivaretas på en god måte.

9 • Gi infrastrukturen i Møre og Romsdal et løft

Møre og Romsdals geografi er et Norge i miniatyr. Denne geografien gjør at Møre og Romsdal også har både distrikts- og storbyutfordringer. Vi trenger tiltak som tar ned etterslepet på fylkesvegene, reduserer rasfaren på utsatte strekninger, øker tilgangen på høykapasitets internett og halverer ferjeprisene. Samtidig må vi løfte kollektivtransporten rundt de store byområdene og arbeide for at staten i større grad dekker merkostnadene ved omlegging til lav- og nullutslippsteknologi for kollektiv.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Halvere fergetakstene i løpet av kommende stortingsperiode i samarbeid med fylkeskommunene, og senke inngangskostnaden for å kunne benytte Autopass. Endringene skal finansieres av staten.
- Prioritere veiprosjekter som bygger fylket sammen og utbedrer eksportveiene.
- Gjøre tilgang til høykapasitets internett til en rettighet på lik linje med strøm.
- Ha en samlet plan for kraftutbygging og nettinfrastruktur, og sørge for tilstrekkelig kraftkapasitet i alle deler av fylket.
- I samarbeid med fylkeskommunen utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i Møre og Romsdal og sette fylkeskommunen i stand til å følge denne.
- Utarbeide en forpliktende nasjonal gjennomføringsplan for skredsikring av alle strekninger med høy og middels skredfaktor på riks- og fylkesveinettet.
- Sette fylkeskommunene økonomisk i stand til å fortsette utskiftingen av ferje og hurtigbåter til miljø- og klimavennlige alternativ.

